

Spis treści

Wstęp	9
Rozdział 1. Historyczne postacie relatywizmu językowego . . .	21
1.1. Problem relatywizmu językowego w pismach Wilhelma von Humboldta	22
1.1.1. Uwagi ogólne	22
1.1.2. Uniwersalne cechy alfabetu – systemu głosek. „Zmysł językowy”	28
1.1.3. Problem uniwersaliów leksykalnych i koncepcja języka jako światoołgądu	29
1.1.4. Problem gramatyki uniwersalnej	32
1.1.5. Relatywizm językowy Wilhelma von Humboldta	33
1.1.6. Metodologiczne zasady analizy językoznawczej	36
1.1.7. Podsumowanie	37
1.2. Dziewiętnastowieczny psychologizm w filozofii języka	38
1.2.1. Teoria źródeł języka i opis związku myślenia i mowy w pismach Heymanna Steinthala	42
1.2.2. Teoria źródeł języka i opis związku myślenia i mowy w pismach Wilhelma Wundta	45
1.3. Radykalne konsekwencje tez Humboldtowskich: Karl Prantl i Fritz Mauthner	50
1.3.1. <i>Reformgedanken der Logik</i> Karla Prantla	50
1.3.2. Radykalizacja Humboldtowskiej koncepcji języka i językoznawstwa w krytyce języka Fritza Mauthnera	52
1.4. Strukturalizm	55
1.4.1. Wartość synchroniczna jako podstawowa kategoria strukturalnego opisu języków	55
1.4.2. Hipoteza Sapira–Whorfa	56
1.5. Podsumowanie	59
Rozdział 2. Programowe i metodologiczne podstawy i źródła projektu semazjologii opisowej Antona Marty’ego	61
2.1. Ogólne określenie celu semazjologii Marty’ego	61
2.2. Cel i metoda psychologii deskryptywnej Franza Brentana. Związek semazjologii z psychologią	65

2.2.1. Czym jest filozofia? Miejsce psychologii w królestwie nauk . . .	65
2.2.2. Empiryczny punkt widzenia Brentana i Marty'ego	70
2.2.3. Podział zagadnień psychologii na deskryptywne i genetyczne. Problem „psychologizmu”	75
2.2.4. Podział na zagadnienia opisowe i genetyczne w językoznawstwie i w filozofii języka	78
2.3. Czy domeną gramatyki uniwersalnej jest dziedzina prawd apriorycznych?	82
2.3.1. Idea czystej gramatyki w <i>Badaniach logicznych</i> Edmunda Husserla i jej uzasadnienie	82
2.3.2. Krytyka projektu Husserlowskiego w <i>Untersuchungen...</i> Marty'ego	88
2.3.3. Wilhelm Wundt i problem uzasadnienia klasyfikacji gramatycznych	95
2.4. Podsumowanie	96

Rozdział 3. Język jako narzędzie komunikacji. Krytyka tezy o paralelności myśli i mowy

3.1. Pojęcie języka jako narzędzia komunikacji. Koncepcja znaku	99
3.1.1. Komunikacyjna funkcja języków	99
3.1.2. Koncepcja znaku	103
3.1.2.1. Arbitralność związku znaku i znaczenia	103
3.1.2.2. Model znaku	106
3.1.3. Język jako światooгляд	107
3.2. Krytyka tezy o paralelności myśli i mowy i jej relatywistycznych konsekwencji	109
3.2.1. Autonomiczna definicja znaczenia	109
3.2.2. Polemika z Karlem Prantlem. Krytyka relatywizmu językowego	111
3.2.3. Heymann Steinthal i problem „myślenia symbolicznego” . . .	114
3.2.4. Wilhelm Wundt i problem strukturalnego odzwierciedlenia świata myśli przez gramatykę określonego języka	117
3.2.5. Związek myśli i mowy	118
3.3. Teoria źródeł języka	122
3.3.1. Argumenty przeciw teorii źródeł języka Steinthala i Wundta	122
3.3.2. Marty'ego pragmatyczny opis źródeł języka i mechanizmów jego rozwoju	126
3.4. Podsumowanie	131

Rozdział 4. Czym jest znaczenie – próba definicji

4.1. Ogólna definicja znaczenia	133
4.1.1. Znaczenie wypowiedzi jako funkcja wywierania wpływu na obce życie psychiczne	133
4.1.2. Co nie należy do znaczenia? Warunki zrozumiałości wypowiedzi	135

4.1.3.	Zwroty autosemantyczne i synsemantyczne, czyli o formie i materii w dziedzinie znaczeń	141
4.2.	Logika	148
4.2.1.	Teoria sądu	148
4.2.1.1.	Wokół problemu „zdań bezpodmiotowych”	148
4.2.1.2.	Co należy do znaczenia sądów?	149
4.2.1.3.	Jakie zwroty synsemantyczne są potrzebne do wyrażenia sądów?	155
4.2.2.	Teoria emotywu	158
4.2.2.1.	Co należy do znaczenia emotywów?	158
4.2.2.2.	Jakie wyrażenia synsemantyczne są potrzebne do wyrażenia emotywów?	161
4.2.3.	Teoria pojęcia	162
4.2.3.1.	Co należy do znaczenia sugestywów przedstawień, a w szczególności nazw?	162
4.2.3.2.	Jakie synsemantyki są potrzebne do wyrażenia sugestywów przedstawień?	171
4.3.	Podsumowanie	174
Rozdział 5. Czym jest wewnętrzna forma językowa?		177
5.1.	Uwagi ogólne o pojęciu wewnętrznej formy językowej	177
5.1.1.	Definicje wewnętrznych form językowych	177
5.1.2.	Wewnętrzna forma językowa a znaczenie. Rola podziału wewnętrznej formy językowej na figuratywną i konstrukcyjną	179
5.1.3.	Miejsce pojęcia wewnętrznej formy językowej w ogólnym planie semazjologii	180
5.2.	O figuratywnej wewnętrznej formie językowej	181
5.2.1.	Figuratywna wewnętrzna forma językowa jako nieregularna i niesystematyczna metoda wyrażania znaczeń	181
5.2.2.	Typologia figuratywnej wewnętrznej formy językowej w zależności od jej stosunku do znaczenia	187
5.2.3.	Figuratywna wewnętrzna forma językowa a semantyka	189
5.3.	O konstrukcyjnej wewnętrznej formie językowej	191
5.3.1.	Definicja konstrukcyjnej wewnętrznej formy językowej i jej bliższa charakterystyka	191
5.3.2.	Konstrukcyjna a figuratywna wewnętrzna forma językowa	193
5.4.	Synsemantyki logicznie nieuzasadnione	194
5.5.	Podsumowanie	197
Zakończenie		201
Bibliografia		207
Indeks nazwisk		213